

Sygn.akt III AUa 50/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Teresa Suchcicka (spr.)

Sędziowie: SA Sławomir Bagiński

SA Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie 20 lutego 2019 r. w B.

sprawy z odwołania M. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o świadczenie przedemerytalne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 20 listopada 2018 r. sygn. akt V U 900/18

oddala apelację.

SSA Bożena Szponar - Jarocka SSA Teresa Suchcicka SSA Sławomir Bagiński

Sygn. akt III A.Ua 50/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 29 sierpnia 2018 r. odmówił M. D. prawa do świadczenia przedemerytalnego na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2017r. poz. 2148). Organ rentowy ustalił, że wnioskodawca nie zarejestrował się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy oraz nie osiągnął wieku 60 lat do dnia w którym ustało prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Z powyższą decyzją nie zgodził się wnioskodawca i wniósł odwołanie. M. D. domagał się zmiany powyższej decyzji organu rentowego i przyznania mu dochodzonego świadczenia. Wskazał, że decyzja o ustaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy stała się ostateczna po wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 27 czerwca 2018 r.

ZUS w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację z uzasadnienia decyzji.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 20 listopada 2018 roku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał M. D. świadczenie przedemerytalne poczynając od 5 lipca 2018 roku.

Sąd I instancji ustalił, że M. D. urodził się (...) Miał przyznaną rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 lutego 2012 r. do 31 października 2017 r. W dniu 17 października 2017 r. złożył do ZUS wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych na skutek rozpoznania tego wniosku w dniu 28 listopada 2017 r. wydał decyzję, którą odmówił M. D. prawa do przywrócenia renty z tytułu niezdolności do pracy od 1 listopada 2017 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z 27 czerwca 2018 r. wydanym w sprawie sygn. akt V U 40/18 oddalił odwołanie M. D. od decyzji z 28 listopada 2017 r. Wyrok uprawomocnił się 19 lipca 2018 r. Odwołujący w dniu 11 grudnia 2017 r. zarejestrował się w Powiatowym Urzędzie Pracy w B. jako osoba bezrobotna. Wniosek o świadczenie przedemerytalne złożył w dniu 4 lipca 2018 r.

Sąd Okręgowy powołując się na przepisy ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2148) stwierdził, że przedmiotem postępowania było ustalenie, czy M. D. przysługuje prawo do świadczenia przedemerytalnego i czy spełnia wymagane przesłanki do tego świadczenia regulowane wspomnianą ustawą.

W ocenie Sądu I instancji sporne były przesłanki dotyczące zarejestrowania się odwołującego we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty oraz posiadania przez odwołującego wymaganego wieku 60 lat na dzień, w którym ustało prawo do renty. Zdaniem Sądu stanowisko organu rentowego w tej materii nie było zasadne. W świetle bowiem ustalonego stanowiska judykatury i doktryny racjonalna wykładnia użytego w art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy pojęcia "dzień ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy" skłania do powiązania tej przesłanki z ustalonym w ustawie emerytalnej porządkiem dochodzenia prawa do renty. Oznacza to, że w sytuacji, gdy ubezpieczony nie wystąpi o ustalenie prawa do renty na dalszy okres, dzień ustania prawa do renty jest tożsamy z upływem okresu, na jaki przyznano to świadczenie (art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS). Jeżeli natomiast wnioskodawca uruchomi tryb zmierzający do przyznania świadczenia na dalszy okres, to dzień ustania prawa do renty nie nastąpi - będzie tak w sytuacji wydania pozytywnej decyzji rentowej - albo będzie nim data uprawomocnienia się negatywnej decyzji organu rentowego w przedmiocie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W ocenie Sądu I instancji oznacza to, że gdy prawo do renty na okres po upływie wskazanego w decyzji pozostaje sporne wobec odwołania się ubezpieczonego od decyzji odmawiającej jego przyznania na dalszy okres to w takiej sytuacji trzeba uznać, że do czasu rozstrzygnięcia sporu, czyli do czasu "uprawomocnienia się" decyzji odmawiającej przyznania renty na dalszy okres nie można stwierdzić, że prawo do renty ustało w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. Ustanie prawa do renty w takim przypadku następuje z dniem, w którym decyzja odmowna stała się ostateczna i nie została zaskarżona do sądu ubezpieczeń społecznych albo z dniem, w którym wyrok oddalający odwołanie do tej decyzji stał się prawomocny. Dopiero w tak określonym dniu można uznać, że prawo do renty ustało.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w przypadku M. D. dniem ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy był dzień uprawomocnienia się wyroku Sądu Okręgowy w Białymstoku z 27 czerwca 2018 r. tj. 19 lipca 2018 r., a nie dzień 31 października 2017 r.

Z uwagi na powyższe, Sąd I instancji orzekł, że odwołujący spełnia wszystkie przesłanki do świadczenia przedemerytalnego. Pobierał bowiem nieprzerwanie rentę przez ponad 5 lat, do dnia (...) ukończył 60 lat, posiada ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, zarejestrował się w PUP od dnia 11 grudnia 2017 r. Spełnione też zostały przesłanki z art. 2 ust. 3 ustawy gdyż odwołujący pozostaje zarejestrowany jako bezrobotny i pobiera od dnia 11 grudnia 2017 r. zasiłek dla bezrobotnych. W okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówił bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Dlatego w ocenie Sądu, M. D. spełnia więc wszystkie warunki do przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego, a prawo to należy ustalić - zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych - od następnego dnia po dniu złożenia wniosku, tj. od dnia 05 lipca 2018 r.

Organ rentowy dnia 11 grudnia 2018 roku złożył apelację. Zaskarżając powyższy wyrok w całości, zarzucił mu:

1) naruszenie przepisów postępowania poprzez naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dokonanie przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegających na przyjęciu, że wnioskodawca do dnia, w którym ustało prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy tj. do 31.10.2017 roku ukończył 60 rok życia oraz zarejestrował się we właściwym PUP w ciągu 30 dni od daty uprawomocnienia się negatywnej decyzji organu rentowego w przedmiocie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy;

2) naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez naruszenie art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 30.04.2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych w wyniku przyznania przez Sąd prawa do świadczenia przedemerytalnego w sytuacji, gdy wnioskodawca nie spełnia warunków do jego przyznania.

Wskazując na powyższą podstawę organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia przepisów postępowania tj. art. 233 k.p.c. Sąd Apelacyjny wskazuje, że Sąd Okręgowy niewątpliwie dokonał prawidłowej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego w ramach prerogatyw przysługujących mu z mocy przepisu art. 233 § 1 k.p.c. i na tej podstawie poczynił trafne ustalenia faktyczne co do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Wbrew twierdzeniom apelującego - Sąd I instancji nie dokonał ustaleń faktycznych w sposób sprzeczny z treścią zebranego materiału dowodowego. Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. W orzecznictwie sądowym, jak również w doktrynie prawa wielokrotnie podkreślano, iż swobodna ocena dowodów nie może być równoznaczna z ich dowolną oceną, tj. taką, która nie znajduje oparcia w materiale dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy lub jest nielogiczna albo też sprzeczna z zasadami doświadczenia życiowego (patrz np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 1998 r., sygn. akt II UKN 151/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 15, poz. 492). Przyjęcie odmiennego stanowiska byłoby nieracjonalne, gdyż prowadziłoby de facto do sytuacji, w której Sądowi niższej instancji można byłoby skutecznie postawić zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów w każdym przypadku, kiedy tylko strona prezentowałaby odmienne przekonanie co do znaczenia zgromadzonych dowodów niż Sąd, który orzekał w sprawie.

Trudno także zgodzić się z zarzutem apelującego dotyczącym naruszenia przepisów prawa materialnego art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 30.04.2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych poprzez przyznanie przez Sąd I instancji prawa do świadczenia przedemerytalnego, w sytuacji gdy wnioskodawca w ocenie organu rentowego nie spełnia warunków do jego przyznania.

W myśl art. 2 ust. 1 pkt 4 wspomnianej ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2148) prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje między innymi osobie, która zarejestrowała się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, pobieranej nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat, i do dnia, w którym ustało prawo do renty, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna i osiągnęła okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Według treści ust. 2 cytowanego przepisu za okres uprawniający do emerytury uważa się okres ustalony zgodnie z przepisami art. 5-9, art. 10 ust. 1 oraz art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.). Jednocześnie zgodnie z ust. 3 tego artykułu świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 180 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki: nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna; w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych; złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym

30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 180-dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Poza sporem pozostaje, że warunki prawa do świadczenia przedemerytalnego bliżej określone w art. 2 ust. 1 pkt 4a oraz art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (t.j. Dz.U. 2017 r. poz. 2148 ze zm.) muszą być spełnione łącznie. Niespełnienie choćby jednego z tych warunków sprawia, że zainteresowana osoba nie nabywa prawa do świadczenia przedemerytalnego. W niniejszej sprawie jedyną sporną okolicznością było to, czy wnioskodawca M. D. zarejestrowała się w powiatowym urzędzie pracy jako osoba bezrobotna w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy pobieranej nieprzerwanie przez okres co najmniej pięciu lat oraz czy osiągnął wiek 60 lat. Pozostałe przesłanki do nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego zostały spełnione.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 września 2014 r. (sygn. akt II UK 562/13) powołanym przez Sąd I instancji, stwierdził, że racjonalna wykładnia, użytego w art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych pojęcia „dzień ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy” skłania do powiązania tej przesłanki z ustalonym w ustawie emerytalnej porządkiem dochodzenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Oznacza to, że w sytuacji, gdy ubezpieczony nie wystąpi o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres, dzień ustania prawa do renty jest tożsamy z upływem okresu na jaki przyznano świadczenie (art. 102 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Jeżeli natomiast wnioskodawca uruchomi tryb zmierzający do przyznania świadczenia na dalszy okres, to dzień ustania prawa do renty nie nastąpi - będzie tak w sytuacji wydania pozytywnej decyzji rentowej - albo będzie nim data uprawomocnienia się negatywnej decyzji organu rentowego w przedmiocie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Z kolei w wyroku z dnia 13 września 2013 r., I UK 67/13, Sąd Najwyższy przyjął, że termin 30 dni na zarejestrowanie się w powiatowym urzędzie pracy jest nieprzywracalny i rozpoczyna swój bieg od dnia uprawomocnienia się decyzji odmawiającej przyznania prawa na dalszy okres renty z tytułu niezdolności do pracy. Podniósł również, że do czasu rozstrzygnięcia sporu, czyli do czasu uprawomocnienia się decyzji odmawiającej przyznania renty na dalszy okres nie można stwierdzić, że prawo do renty ustało w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. Ustanie prawa do renty w takim przypadku następowałoby z dniem, w którym decyzja odmowna stała się ostateczna i nie została zaskarżona do sądu ubezpieczeń społecznych albo z dniem, w którym wyrok oddalający odwołanie stał się prawomocny. Taki pogląd został przedstawiony w doktrynie (por. A. Kopeć, W. Maciejko, M. Wojewódzka: Świadczenia emerytalne - Komentarz, Warszawa 2008 r., s. 111).

Poglądy wyżej zaprezentowane Sąd Apelacyjny w pełni podziela (podobnie Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w sprawie III AUa 166/17, publ. Legalis 1674221, czy Sąd Apelacyjny w Gdańsku III AUa 1147/17 publ. Legalis 1788978, Sąd Apelacyjny w Poznaniu III AUa 2065/14, publ. Legalis 1360592).

Wnioskodawca, oczekując na zakończenie postępowania w sprawie przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres, dnia 11 grudnia 2017 r. zarejestrował się w Powiatowym Urzędzie Pracy w B. i - jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego - wciąż posiada status osoby bezrobotnej. Tym samym wnioskodawca na dzień 19 lipca 2018 r. legitymował się statusem osoby bezrobotnej, ukończył także 60 rok życia. Wykazał również wymagany okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych. W ocenie Sądu sztucznym rozwiązaniem byłoby, aby wnioskodawca miała zrezygnować z bycia osobą bezrobotną i zarejestrować się dopiero z chwilą uprawomocnienia się decyzji negatywnej w przedmiocie przyznania mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Warunkiem uzyskania prawa do świadczenia przedemerytalnego jest zachowanie przewidzianego terminu do dokonania rejestracji w urzędzie pracy i zachowanie odwołującego nie było w żadnej mierze sprzeczne z celem powyższego unormowania. Szczególnie, że w związku ze wstrzymaniem wypłaty świadczenia z tytułu renty, wnioskodawca został pozbawiony środków do życia, a rejestracja w powiatowym urzędzie pracy wiązała się z możliwością uzyskania źródła dochodu w postaci zasiłku dla bezrobotnych oraz prawa do ubezpieczenia zdrowotnego.

Zdaniem Sądu, wnioskodawca nie powinien być dyskryminowany przy ubieganiu się o świadczenie przedemerytalne, z tego powodu, że podjął decyzję o zarejestrowaniu się jako osoba bezrobotna wcześniej, działając w ochronie swoich interesów, a nadto że wiek 60 lat ukończył w toku trwania procesu o przedłużenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Konsekwentnie uznać należy, że dokonana interpretacja przepisu art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy, którego

niewątpliwym celem jest przyznanie zabezpieczenia osobom posiadającym staż wymagany do emerytury (wiek 55 lat dla kobiet, 60 lat dla mężczyzn) i które z uwagi na stan zdrowia (nieprzerwany i długi, bo przynajmniej 5 letni okres) straciły możliwość zatrudnienia odnosi się także, iż do tego dnia powinno spełnić się kryterium ukończenia wieku. Innymi słowy ustanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, następuje z ostatnim dniem okresu, na który przyznano rentę, a w sytuacji, gdy ubezpieczony dochodzi ustalenia jej na dalszy okres, z dniem uprawomocnienia się decyzji odmawiającej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, na tę datę też winien też spełnić także przesłankę ukończenia wymaganego dla tego świadczenia wieku (55 lat dla kobiet, 60 lat dla mężczyzn)

Niekwestionowane przez organ rentowy było spełnienie przez wnioskodawcę pozostałych przesłanek z art. 2 ust. 1 pkt 4 powyższej ustawy, co oznacza, że odwołującemu przysługuje prawo do świadczenia przedemerytalnego. M. D. z dniem ustania prawa do renty, którym był dzień uprawomocnienia się wyroku tj. 19 lipca 2018 r. pobierał nieprzerwanie rentę przez ponad 5 lat, ukończył 60 lat, posiadał ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, zarejestrował się w PUP w wymaganym terminie, pobierał zasiłek dla bezrobotnych i w okresie jego pobierania nie odmówił przyjęcia propozycji zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Z powyższych względów, apelacja podlegała oddaleniu w trybie art. 385 k.p.c.

SSA Bożena Szponar - Jarocka SSA Teresa Suchcicka SSA Sławomir Bagiński